

شمال را باید از جنوب غربی رفت

چهل و سومین دوره جشنواره فیلم فجر در حالی برگزار شد که بسیاری از مخاطبین و سینماگران تا یک روز مانده به اختتامیه و اهدای جوایز، انتظار نمایش فیلم قاتل و وحشی حمید نعمت... را داشتند که در نهایت این اتفاق نیفتاد و فیلم مذکور به بخش جوایز نرسید و در نهایت جشنواره چهل و سوم با رقابت ۳۲ فیلم سینمایی و چهار انیمیشن در بخش پویانمایی برگزار شد.

در این میان فیلم «بچه مردم» و «شمال از جنوب غربی» با ۱۴ و ۱۲ بار نامزدی در بخش‌های مختلف رکورددار شدند و فیلم «موسی کلیم...» به تنهایی با دریافت پنج جایزه در بخش‌های مختلف داوری بیشترین تعداد جوایز سودای سیمرغ را از آن خود کرد تا ابراهیم حاتمی‌کیا بعد از پنج سال دوری از سینما بازگشت فداکارانه‌ای داشته باشد و بدون این‌که خودش جایزه‌ای دریافت کند پنج بار شاهد دریافت جایزه توسط عوامل سازنده اثر موسی کلیم... شود. جشنواره چهل و سوم طبق معمول سال‌های اخیر بدون تغییری در لحن و لهجه بر عهده محمدرضا شهیدی‌فرد بود و او نیز این حدودا سه ساعت را به آرامی و کم‌اشتباه پشت سر گذاشت. از داوران نیز با تیزی کوتاه روی صفحه نمایش سالن برای معرفی هر کدام استقبال شد. از چهره‌های شاخص هیات داوران باید به عزت... ضرغامی، علیرضا زرین‌دست و مستانه مهاجر اشاره کرد که هر کدام در طول مراسم چند کلمه‌ای با حاضرین در سالن گفت‌وگو کردند. همان‌طور که قبل از مراسم از بازخوردها مشخص بود فیلم‌های شمال از جنوب غربی و بچه مردم کارهایی خوش‌ساخت و سرپا هستند و تماشاگر را ساعتی درگیر خود می‌کنند.

در اهدای جوایز هم این قضیه نمود داشت، به‌طوری‌که فیلم شمال از جنوب غربی به کارگردانی حمید زرگزرتاد علاوه بر این‌که جایزه بهترین تدوین را مشترکا با بچه مردم برد به تنهایی جایزه بهترین فیلمبرداری را نیز از آن خود کرد که انصافا فیلمبرداری اثر زرگزرتاد کار به مراتب سخت‌تری بوده و صحنه‌هایی از آن که در رودخانه و کوه‌های مازندران گرفته شده به راحتی قابل برداشت نیست. همچنین شمال از جنوب غربی با دریافت بهترین کارگردانی، قدرت خود را در بخش اجرا و فرم نشان داد و ثابت کرد که تحسین منتقدین بی‌دلیل نبوده است. و سرانجام در جذاب‌ترین بخش جشنواره، که به معرفی بهترین بازیگران مرد و زن اختصاص دارد، فرهاد آبیض برای فیلم موسی کلیم... جایزه بهترین بازیگر نقش مکمل مرد را از آن خود کرد. در این بخش دو جایزه اهدا شد که جایزه دیگر به عنایت بخشی، پیشکسوت سینما، برای فیلم «شاه‌نقش» تعلق گرفت و بیشتر جنبه قدردانی و احترام داشت. از نکات جالب توجه در این بخش، نامزدی پیمان قاسمخانی، فیلم‌نامه‌نویس مشهور، برای فیلم «گوزن‌های اتوبان» بود که بازخوردهای خوبی از سوی منتقدان نیز دریافت کرد.

هیاتی از سینمای هند به سرپرستی موهان داس، دبیر جشنواره لیک‌سیتی، و همراهی آرهان جمال، نویسنده و کارگردان، و شان موگام، دبیر جشنواره بین‌المللی فیلم چنای، از موزه سینمای ایران بازدید کردند. در این بازدید، ذاکر حسین شیخ، مهدی صالحی، علی دهکردی، فاطمه محمدی و محمد

سینمای ایران و هند همکاری‌های مشترک در مسیر

امیرحسین جودری | گروه فرهنگ و هنر

با وجود حاشیه‌های فنی و انتقادها به شیوه داوری، جشنواره فیلم فجر در چهل و سومین دوره خود، با پرداختی ویژه به «هویت ملی» و تقویت وحدت ایرانی، تصویری چندلایه از ایران را به نمایش گذاشت. از قهرمانان ملی چون شهیدان علی هاشمی و صیادشیرازی در فیلم‌های اشک هور، اسفند و صیاد، تا تاکید بر جغرافیای چهار فصل کشور در آثاری مانند سونسوز و خاتی، این رویداد سینمایی کوشید با برجسته‌سازی تنوع قومی، اساطیر کهن، و چالش‌های زیست‌محیطی، هویت مشترک ایرانیان را در برابر جریان‌های تجزیه‌طلب تقویت کند. برگزاری بخش «تجلی اراده ملی» در جزیره بوموسی و حضور آثاری مانند «ناتور دشت» که وحدت اقوام ایرانی را روایت می‌کند، نشان داد که جشنواره فجر امسال، فراتر از نقدها، می‌کوشد به پرسشی «ایران چیست؟» پاسخی تصویری دهد.

اهمیت جایگاه هویت ملی

پیش از پرداختن به این مقوله، ضروری است که تعریفی واحد از مفاهیم مرتبط ارائه دهیم و اهمیت هویت ملی را در کشوری مانند ایران، به‌ویژه در سال‌های اخیر که با پدیده‌های وارداتی مانند جنبش‌های قومی رادیکال و اصطلاحا جریان‌های

طیب نیز حضور داشتند. مدیرعامل موزه سینما با استقبال از این دیدار، پیشنهاد برگزاری هفته مشترک سینمای ایران و هند و میزبانی کارگاه‌های تخصصی با حضور فیلمسازان دو کشور را مطرح و بر تقویت همکاری‌های سینمایی تاکید کرد. دهکردی نیز با اشاره به پیوند دیرینه فرهنگی و سینمایی دو

کشور، اظهار امیدواری کرد این اشتراکات به تقویت روابط منجر شود. آرهان جمال از این بازدید به عنوان منبع الهام برای تولید فیلم‌های جدید یاد کرد و شان موگام بر ضرورت تولیدات مشترک تاکید نمود. انتظار می‌رود این دیدار فرصتی برای گسترش همکاری‌های سینمایی بین ایران و هند فراهم آورد.

هویت ایرانی درآینه جشنواره فجر

جشنواره فجر ۴۳، بازتابی از هویت ملی و تنوع فرهنگی در جغرافیای چهار فصل ایران بود

باشد که مواد اولیه مناسبی برای فیلمسازان فراهم می‌آورد. یکی از انتقادهایی که همواره به فیلمسازان داخلی وارد است، محدود شدن تولید آثار سینمایی به تهران است. اما جشنواره فیلم فجر چهل و سوم نشان داد که سینماگران هنوز گستره جغرافیایی ایران را فراموش نکرده‌اند و در این دوره، چهار فیلم را مشاهده کردیم که در آنها جغرافیا نقشی ویژه ایفا کرده است. البته تعداد فیلم‌هایی که خارج از پایتخت ساخته شده‌اند، به مراتب بیشتر از این چهار فیلم

است. ویژه‌ترین فیلمی که در زمینه جغرافیای ایران در جشنواره فجر امسال حضور داشت بدون شک فیلم «سونسوز» به کارگردانی رضا جمالی است. فیلمی که با قاب‌هایی بسیار زیبا از طبیعت ایران دل مخاطب خود را با خود همراه می‌کند تا آن طبیعت را از نزدیک ببیند. علاوه بر سونسوز که طبیعت خطه شمال شرقی کشور را بازنمایی می‌کرد، فیلم خاتی سراغ نواحی جنوب غربی و شمال

خوزستان رفته و موضوعی زیست‌محیطی را محور داستان خود قرار داده که از این جهت متمایز از دیگر آثار جشنواره می‌شود. دو فیلم «اشک هور» و «اسفند» نیز که پیش از این گفته شد درباره شهید علی‌هاشمی است دست‌روی منطقه‌ای خاص در ایران، یعنی تالاب هورالعظیم گذاشته است. البته جنس پرداختن به هورالعظیم در این دو فیلم با یکدیگر متفاوت است؛ یعنی اگر در فیلم اسفند، طبیعت هورالعظیم به نمایش درآمده است، فیلم اشک هور دیدگاهی انتقادی و زیست‌محیطی به خشک‌شدن این تالاب ارزشمند دارد.

ملت و حتی جهان شوند. وقتی فجر چهل و سوم را بررسی کنیم، می‌بینیم که خوشبختانه حداقل یک نمونه از اشکال متنوع قهرمان‌یافت می‌شود. یکی از نکات ویژه این دوره از جشنواره فجر، پرداختن به دو فیلم درباره شهید علی هاشمی است؛ شخصیتی که از جهات مختلف، جزو شهدای شاخص دفاع مقدس به حساب می‌آید. علاوه بر فیلم مربوط به شهید علی هاشمی، فیلم «صیاد» نیز به مقطعی حساس از زندگی شهید صیاد شیرازی می‌پردازد؛ دورانی که در آن شهید صیاد شیرازی تمام تلاش خود را بر اتحاد ارتش و سپاه متمرکز کرد. همچنین، هیات انتخاب جشنواره فجر انیمیشن «زال و رودابه» را نیز پذیرفته بود که هرچند از نظر محتوا به یکی از داستان‌های زیبای «شاهنامه» پرداخته است، اما کیفیت بسیار پایین آن از لحاظ فنی، باعث شد تا نتیجه معکوس به همراه داشته باشد. با این حال در دنیای انیمیشن «افسانه سپهر» و «پسر دلفینی» هم بود که تمام سعی خود را بر خلق قهرمان گذاشته‌اند که میزان موفقیت آن رادر ارتباط گرفتن با مخاطب باید سنجید.

ایران؛ سرزمین چهار فصل

هرگاه صحبت از معرفی ایران به میان می‌آید، بدون تردید این کشور به عنوان سرزمینی چهار فصل معرفی می‌شود. این تنوع جغرافیایی ویژگی‌ای است که در کمتر کشوری در جهان با چنین تعادلی دیده می‌شود. همین امر باعث شده ایران از لوکیشن‌های طبیعی فراوانی برخوردار

تنوع قهرمانان در جشنواره فجر

گذشته از اجرای جشنواره فجر در گستره وسیع ایران بحث هویت ملی و ملی‌گرایی در آثار فجر چهل و سوم حضور پررنگی دارد و محدود به بازنمایی یک وجه محدود از آن نمی‌شود. فیلم‌های حاضر در فجر چهل و سوم در بعد ملی را می‌توان در چند سطح ازجمله: آثاری که به قهرمانان ملی می‌پردازند، آثاری که در جغرافیای متنوع ایران و خارج از پایتخت تولید شده‌اند و فیلم‌هایی که در آنها توجهی ویژه به قومیت‌های ایرانی شده است دسته‌بندی کرد. البته که پرواضح است این آثار علی‌رغم این‌که در این دسته‌ها جای می‌گیرند با یکدیگر همپوشانی نیز دارند، چراکه موضوعی مانند هویت ملی انچنان‌که برخی گمان می‌کنند قابل تفکیک به اجزای خردترین است. یکی از موضوعات مشترک در تمامی جوامع از دیرباز تاکنون، قهرمانان آن جوامع است. این قهرمانان می‌توانند انسان‌های معمولی باشند که در راه وطن جان خود را فدای کرده‌اند یا قهرمانانی که از داستان‌های اساطیری برآمده‌اند. همچنین در دوران معاصر نیز شاهد شخصیت‌هایی خیالی هستیم که توانسته‌اند جایگزین قهرمانان ملی یک

وحدت و ملیت ایرانی را تضعیف کرده و بخش‌های مختلف ایران را تجزیه کنند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. فجر چهل و سوم نیز در این زمینه عملکرد قابل توجهی داشته است. در این دوره از جشنواره، آثاری به نمایش درآمدند که توجه ویژه‌ای به بازنمایی هویت ملی داشتند.

«ناتور دشت» را می‌توان به عنوان شاخص‌ترین فیلم جشنواره در نظر گرفت، زیرا این فیلم با الهام از داستانی واقعی ساخته

در نهایت، مهم‌ترین موضوع درباره هویت ملی، به‌ویژه در کشوری مانند ایران که رنگین‌کمانی از فرهنگ‌ها است، توجه ویژه به گروه‌های قومی ایرانی است. این موضوع به‌ویژه در این دوره که دشمنان در تلاش‌اند تا با استفاده از خدعه‌ها،

برش

رنگین کمان فرهنگ‌ها

شده و به خوبی وحدت مثال‌زدنی ایرانیان را به تصویر می‌کشد. به عبارت دیگر، این فیلم آنچه هست را نمایان می‌کند، نه آنچه که تصور می‌شود. دیگر فیلم‌هایی که به‌طور خاص به یک قومیت توجه دارند، شامل «اشک هور» و «اسفند» هستند که به بررسی عرب‌های ایرانی و حب وطن در میان این قوم پرداخته‌اند. به‌ویژه این‌که شهید علی هاشمی به دلیل مفقودالاثر بودنش، حاشیه‌های زیادی را به خود اختصاص داده است و این موضوع اهمیت پرداختن به شخصیت این شهید را دوچندان می‌کند.

رویداد

«پارسی جان»

قسمت «بچه مردم» شد

نشان و جایزه «پارسی جان» دفتر پاسداشت زبان فارسی حوزه هنری به فیلم سینمایی «بچه مردم» به کارگردانی محمود کریمی اهدا شد. ناصر فیض، مدیر دفتر پاسداشت زبان فارسی در آیین اهدای نشان و جایزه

پارسی جان گفت: حوزه هنری از زمان بنیان‌گذاری بنا داشته است تا به انواع هنر توجه کند و ما در دفتر پاسداشت زبان فارسی طی دو سال سعی کردیم با اهالی زبان ارتباط برقرار و پای افراد را به حوزه هنری باز کنیم و شرایطی به وجود آوریم که اهالی زبان حس کنند اینجا دغدغه زبان فارسی وجود دارد. وی در این آیین که عصر شنبه (۲۷ بهمن‌ماه) در سالن مهر حوزه هنری برگزار شد، گفت: از نگاه دیگر ملت‌ها زبان فارسی شیرین و دوست‌داشتنی است اما ما نتوانسته‌ایم آن را به عنوان یکی از شاخص‌ترین زبان‌های جهان بشناسانیم. مدیر دفتر پاسداشت زبان فارسی حوزه هنری ادامه داد: این‌که فرزندان ما بخش عمده داستان‌های «شاهنامه» را متوجه می‌شوند، حاکی از پویایی و دقیق بودن زبان فارسی است.

اکران

نشان فیلم «بامبولک» رونمایی شد

فیلم سینمایی موزیکال «بامبولک» به کارگردانی آرش معیریان و تهیه‌کنندگی بهروز مفید از ۸ اسفندماه در سینماهای سراسر کشور اکران می‌شود. بامبولک که پس از موفقیت فیلم سینمایی «بامبالا» در

گیشه سینماها ساخته شده است، در سی‌وششمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان توانست برنده دو پروانه زرین برای بهترین کارگردانی و بهترین بازیگر کودک و نوجوان شود. لوگو فیلم سینمایی بامبولک توسط علی مهدوی طراحی شده است. در خلاصه داستان این فیلم آمده: «بامبولک، نوه آخر بامبالا خان ماموریت دارد که نعنارادر رسیدن به آرزویش که داشتن یک خواهر یا برادر است یاری کند، اما شیطونک نمی‌خواهد آنها به آرزوی شان برسند.» امیرحسین رستمی، شه‌ره سلطانی، مهرداد ضیایی، نیلوفر شهیدی و دانیال نوروش ازجمله بازیگران فیلم شاد و موزیکال بامبولک هستند. در این فیلم حسین شهبازی و ماهتیسا پسندیده به عنوان بازیگران اصلی خردسال ایفای نقش می‌کنند.

شاپور عظیمی درگذشت

شاپور عظیمی، روزنامه‌نگار، نویسنده و منتقد سینما روز گذشته در ۶۱ سالگی به دلیل عوارض بیماری قلبی درگذشت. عظیمی بیش از ۳۰ سال سابقه نگارش مقالات سینمایی در نشریه‌های مختلف سینمایی دارد و ازجمله کتاب‌های ترجمه‌شده‌اش می‌توان به اصول اساسی کارگردانی سینما، فیلم‌نامه‌نویسی در قرن ۲۱، روان‌شناسی و زیبایی‌شناسی سینما و ... اشاره کرد.

